

Ο.Λ.Μ.Ε.

Ερμού & Κορνάρου 2

ΤΗΛ: 210 32 30 073 - 32 21 255

www.olme.gr

email: olme@otenet.gr

Αθήνα, 25/7/14

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΛΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΝΣΧ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οι χώρες, σύμφωνα με την πολιτική τους όσον αφορά την συνεκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρίες, μπορεί (σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Φορέα Ειδικής Αγωγής, σε συνεργασία με τις Εθνικές ομάδες της Ευρυδίκης, Ιανουάριος 2003) να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες :

- Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις χώρες που αναπτύσσουν πολιτική και πρακτική εφαρμογή που στοχεύει στην ένταξη όλων σχεδόν των μαθητών στην γενική εκπαίδευση (one-track approach). Η πολιτική αυτή υποστηρίζεται από ένα μεγάλο αριθμό υπηρεσιών που επικεντρώνονται στην γενική εκπαίδευση. Αυτή η προσέγγιση συναντάται σε Ισπανία, Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Σουηδία, Ισλανδία, Νορβηγία και Κύπρο.

- Οι χώρες που ανήκουν στην δεύτερη κατηγορία έχουν μία πολλαπλότητα προσεγγίσεων στην ένταξη (multi-track approach). Προσφέρουν μία ποικιλία υπηρεσιών μεταξύ των δύο συστημάτων (γενικής εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής). Η Δανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, η Αυστρία, η Φιλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Λετονία, το Λιχτεστάιν, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Σλοβενία ανήκουν σε αυτή την κατηγορία.

- Στην τρίτη κατηγορία υπάρχουν δύο ξεχωριστά εκπαιδευτικά συστήματα (two-track approach). Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν συνήθως σε ειδικά σχολεία ή σε ειδικές τάξεις. Γενικά, η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών που είναι επίσημα εγγεγραμμένοι ως άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρίες δεν ακολουθούν το γενικό αναλυτικό πρόγραμμα μαζί με τους μη-ανάπηρους συνομήλικους τους. Τα δύο αυτά συστήματα έχουν (ή έστω είχαν μέχρι πρόσφατα) ξεχωριστή νομοθεσία, με διαφορετικούς νόμους για την γενική εκπαίδευση και την Ειδική Αγωγή. Η Ελβετία και το Βέλγιο είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα χωρών που ακολουθούν το διπλό σύστημα.

Στην Ελλάδα η δημόσια ειδική αγωγή και εκπαίδευση διασφαλίστηκε θεσμικά με το Προεδρικό Διάταγμα 603/1983 και τον Νόμο 1566/1985 (άρθρα 32, 33, 34, και 35), όπου για πρώτη φορά η νομοθεσία για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες αποτέλεσε μέρος της νομοθεσίας για τη γενική εκπαίδευση, θέτοντας στην πράξη τις νομοθετικές και διοικητικές προϋποθέσεις για την ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες. Μετά από δύο δεκαετίες αντισταθμιστικών μέτρων αγωγής και εκπαίδευσης, που εφαρμόστηκαν στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, ψηφίστηκε ο Νόμος 2817/2000 υιοθετώντας τη φιλοσοφία της ένταξης και ενσωματώνοντας στην ελληνική νομοθεσία τις Διεθνείς Συμβάσεις και Διακηρύξεις για τα Δικαιώματα των Παιδιών και των Αναπήρων. Δημιουργήθηκε μια προοδευτική βάση και διαμορφώθηκε ένα θετικό κλίμα προσδοκιών σε όσους προασπίζονταν με συνέπεια τα

δικαιώματα, τις ίσες ευκαιρίες και την εξασφάλιση της ισονομίας στο κοινωνικό, πολιτικό και εκπαιδευτικό σύστημα για τα ανάπηρα άτομα και τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η ΟΛΜΕ από το 2008, ενόψει της κατάθεσης, τότε, του νομοσχεδίου (αργότερα νόμος 3699/2008), είχε καταθέσει τις βασικές απόψεις - προτάσεις της για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση, που εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με αυτές:

Οποιαδήποτε πολιτική για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ) προϋποθέτει μια πολυδιάστατη και επιστημονικά τεκμηριωμένη κατανόηση του όλου προβλήματος των ατόμων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ο πολιτικός σχεδιασμός και ο σχετικός προγραμματισμός πρέπει να βασίζονται:

α) στην αντικειμενική και συνολική καταγραφή των ΑμΕΑ κατά περίπτωση όσο γίνεται νωρίτερα, την κατάταξη κατά κατηγορία, την καταγραφή της υπάρχουσας υποδομής και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων της μέχρι σήμερα εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα αυτό,

β) στη μελέτη και έρευνα των αναγκών με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης,

γ) στην έγκυρη και αντικειμενική εκτίμηση των αποτελεσμάτων της μέχρι σήμερα εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα αυτό, σε άμεση συνάρτηση με τη γενικότερη κοινωνική και κρατική μέριμνα και φροντίδα,

δ) στην πρόβλεψη για μόνιμη και γενναία χρηματοδότηση της ειδικής αγωγής από τον κρατικό προϋπολογισμό και όχι στην αναζήτηση πόρων για την κάλυψη βασικών υποχρεώσεων του κράτους από κοινοτικά κονδύλια, που, ως γνωστό, έχουν περιορισμένο χρονικό ορίζοντα.

Η κύρια στόχευση κάθε πολιτικής στον τομέα της ΕΑΕ πρέπει να διαπνέεται από μια βασική αρχή, το δικαίωμα κάθε προσώπου με ειδικές ανάγκες ή/και αναπηρίες για πλήρη ένταξη στο καθημερινό κοινωνικό και εργασιακό γίγνεσθαι, κάτι που προϋποθέτει το δικαίωμα πλήρους πρόσβασης σε καλά οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα πρόσωπα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή / και αναπηρίες δεν πρέπει να προβάλλονται ως εμπόδιο για την ένταξή τους, αλλά να δίνεται έμφαση στις ικανότητές τους και στον τρόπο με τον οποίο αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν στο έπακρο. Αυτό σημαίνει παροχή κατάλληλης φροντίδας, που θα προσαρμόζεται συνεχώς, με βάση τις εκάστοτε εξελίξεις. Η πολιτική της ένταξης των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι κάτι πολύ πιο σύνθετο από την απλή εγγραφή τους σε ένα κοινό σχολείο.

Η υποχρεωτικότητα που θεσμοθετήθηκε με το νόμο 3699/2008, και που αποτελεί εκφρασμένη θέση της ΟΛΜΕ, αν δεν συμπεριλάβει κάποιες ουσιαστικές προϋποθέσεις, τονίζαμε ότι θα καταστεί γράμμα κενό ή θα παραδώσει την ειδική αγωγή στο βωμό του κέρδους και της ιδιωτικοποίησης.

Οι αναγκαίες συνθήκες για την εφαρμογή της αποκλειστικά δημόσιας και δωρεάν υποχρεωτικής εκπαίδευσης για όλα τα άτομα με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες χωρίς ταξικούς φραγμούς και αποκλεισμούς για τη λειτουργία του υποσυστήματος της ειδικής αγωγής είναι:

α) η δημιουργία σε κάθε Διεύθυνση Εκπαίδευσης όλων των τύπων και βαθμίδων Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑ),

β) η εξασφάλιση της μετακίνησης των μαθητών/μαθητριών σε αυτά τα σχολεία,

γ) η διασφάλιση κατάλληλης και επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής, προσαρμοσμένων αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων, και

δ) η πρόνοια για κατάλληλες υποδομές και η εξασφάλιση της προσβασιμότητας σε όλους τους χώρους στα «συνήθη» σχολεία όπου φοιτούν και μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Εμμείναμε στη θέση μας για **δημόσια, δίχρονη τουλάχιστον, προσχολική αγωγή των ΑμΕΑ**, όπως άλλωστε και όλων των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Όσον αφορά δε τα προγράμματα πρώιμης παρέμβασης, που για κάποιες κατηγορίες παιδιών οφείλουν να ξεκινούν όσο το δυνατόν νωρίτερα, πρέπει να υπάρξει ανάλογη πρόνοια για την εξασφάλιση των κατάλληλων κρατικών υποδομών καθώς και το ηλικιακό φάσμα που θα καλύπτει η παραπάνω πρόνοια, ώστε αυτή να καθίσταται αποτελεσματική.

Για τη **βασική κατάρτιση, επιμόρφωση και μετεκπαίδευση** των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που εργάζονται στις ΕΑΕ οι προτάσεις της Ομοσπονδίας μας για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι:

- Να ενταχθούν στη βασική εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των κλάδων και ειδικοτήτων και μαθήματα ΕΑΕ.
- Στην εισαγωγική επιμόρφωση, που πρέπει να πραγματοποιείται μετά το διορισμό, να περιλαμβάνονται και θέματα που αφορούν την ΕΑΕ.
- Να καθιερωθεί ετήσια περιοδική επιμόρφωση για όλους τους εκπαιδευτικούς, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα (να προηγηθούν αυτοί που ήδη εργάζονται στην ΕΑΕ).
- Πολύμορφη, βραχύχρονη επιμόρφωση με τις ίδιες, όπως παραπάνω, προϋποθέσεις (ΑΕΙ, απαλλαγή από διδακτικά καθήκοντα, κ.λπ.).
- Θεσμοθέτηση της μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σύνδεσή της με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Φορέας πρέπει να είναι τα ΑΕΙ. Η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων να γίνεται με αξιοκρατικές και αδιάβλητες διαδικασίες, ενώ πρέπει να προβλέπονται κίνητρα τόσο για τους μετεκπαιδευομένους όσο και για τους διδάσκοντες και επιβλέποντες καθηγητές και καθηγήτριες.
- Ουσιαστική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Διεύρυνση και ενίσχυση των προγραμμάτων ανταλλαγής εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η σημερινή Πρόταση Νόμου για την ειδική αγωγή του Υπουργείου Παιδείας εκτιμάμε ότι είναι μια πρόταση που σε συνθήκες ασφυκτικής οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής στοχεύει στην περαιτέρω εξοικονόμηση πόρων, στη διαχείριση της υπάρχουσας κατάστασης των υπηρετούντων και αδιόριστων εκπαιδευτικών, και στη διάλυση και των υπάρχουσών δομών στην ειδική αγωγή, και γι' αυτό **ζητάμε την απόσυρση και τη μη ψήφισή της**.

Το Υπουργείο Παιδείας έρχεται να νομοθετήσει, χωρίς καμία μελέτη, από τη στιγμή που:

- δεν παρουσιάζει καμία καταγραφή για το σύνολο των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες και πόσοι από αυτούς είναι ενταγμένοι στην εκπαίδευση.
- δεν παρουσιάζει καταγραφή των παιδιών κατά κατηγορία ή αναπηρία, ώστε να υπάρχει πρόβλεψη για ειδικό υποστηρικτικό υλικό και προσωπικό κατά κατηγορία,
- δεν παρουσιάζει στοιχεία σχετικά με την προσβασιμότητα και τις υποδομές στις γενικές σχολικές μονάδες,
- δεν υπάρχει πρόνοια για την εξασφάλιση των κονδυλίων για τις μετακινήσεις των μαθητών και, τέλος,
- δεν παρουσιάζει τα αποτελέσματα των αποτυπώσεων στην ειδική αγωγή που ξεκίνησαν από το 2010 και στοίχισαν πάνω από 2,5 εκατομμύρια ευρώ.

Κινείται στη λογική ότι η ειδική αγωγή αποτελεί ξεχωριστό κλάδο από τη γενική εκπαίδευση και αγνοεί τις εξελίξεις στην παιδαγωγική επιστήμη. Υιοθετεί μια στρεβλή διάκριση, κατά την οποία ο «ειδικός» και ο «γενικός» παιδαγωγός αποτελούν ξεχωριστές οντότητες και

κατηγοριοποιούνται σαν να προέρχονται από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους. Επίσης, έρχεται σε αντίθεση με την όποια προσπάθεια εναρμόνισης της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού συστήματος με την πολιτική της ένταξης και των ίσων ευκαιριών (**Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του 2006**), που απαιτεί από την πολιτεία να εκπαιδεύει παιδαγωγούς για όλους τους μαθητές, χωρίς να παραγνωρίζει την ανάγκη για ειδική επιστημονική κατάρτιση ή παιδαγωγική εξειδίκευση για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσω ενός ενιαίου εκπαιδευτικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα, στο σχέδιο νόμου παρατηρούμε τα εξής:

- Δεν λαμβάνεται καμία μέριμνα για την επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού της γενικής εκπαίδευσης σε θέματα ειδικής εκπαίδευσης, καθώς επίσης και δεν υπάρχει πρόβλεψη για την ένταξη μαθημάτων ΕΑΕ σε προπτυχιακό επίπεδο των κλάδων και των ειδικοτήτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

- Δεν υπάρχει καταγραφή και χρονοδιάγραμμα κάλυψης των αναγκών σε εκπαιδευτικό, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και βοηθητικό προσωπικό για όλες τις δομές ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Επιχειρείται να οδηγηθούν σε αντιπαράθεση τμήματα εργαζομένων στο χώρο της ειδικής εκπαίδευσης, με την εκμετάλλευση της ανάγκης τους για εργασία, σε ένα πολιτικό τοπίο απολύσεων και συρρίκνωσης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ενώ παράλληλα επιδιώκεται να συντηρηθεί μια υποτιθέμενη διαβούλευση στα όρια μιας ασφαλούς για την εξουσία αντιπαράθεσης. Το πρόβλημα δεν είναι η κατάρτιση των πινάκων αναπληρωτών και τα κριτήρια μοριοδότησης, αλλά η ανυπαρξία διορισμών για την κάλυψη των πάγιων αναγκών. Τη φετινή χρονιά, 2013-14, μέχρι και το Δεκέμβρη, οι ανάγκες σε ειδικό εκπαιδευτικό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό ήταν 1.657 άτομα, ενώ για την ειδική αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση προσλήφθηκαν 2.981 και στη Δευτεροβάθμια 1.674 αναπληρωτές και ωρομίσθιοι.

- Εξακολουθεί ο διαχωρισμός των εκπαιδευτικών με τα Ειδικά Υπηρεσιακά Συμβούλια σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, μια πρακτική που δεν λύνει προβλήματα αλλά, αντίθετα ενισχύει τις κατηγοριοποιήσεις και τους διαχωρισμούς.

- Οι ΕΔΕΑΥ, που δημιουργήθηκαν με το άρθρο 39 του νόμου 4115/13, μέχρι σήμερα δεν έχουν στελεχωθεί με μόνιμο προσωπικό και αποκαλύφτηκε πως μοναδική επιδίωξη του ΥΠΑΙΘ ήταν όλες οι ανάγκες της ειδικής αγωγής να καλύπτονται με προγράμματα ΕΣΠΑ, και μάλιστα μέσω ΕΣΠΑ του ΟΑΕΔ για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας με 5μηνες συμβάσεις.

- Αποδυναμώνονται τα ειδικά σχολεία (ΣΜΕΕ) και μετατρέπονται σε Κέντρα Υποστήριξης της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, αφού το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό θα χρησιμοποιείται για να καλύπτει τις ανάγκες των γενικών σχολείων και να στελεχώνει τις ΕΔΕΑΥ και τα ΚΕΔΔΥ.

- Οι αρμοδιότητες των ΚΕΔΔΥ, όπως περιγράφονται, απαιτούν μόνιμο και επαρκές προσωπικό, αφού αυτά αναλαμβάνουν όλες τις διαγνώσεις-γνωματεύσεις, την υποστήριξη του συνόλου του προσωπικού στα γενικά σχολεία, την καταγραφή όλων των υλικοτεχνικών παρεμβάσεων που πρέπει να γίνουν στα σχολεία, τη σύνταξη εξατομικευμένων προτάσεων εκθέσεων για όλους τους μαθητές κ.λπ., και στο σχέδιο νόμου δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για το απαιτούμενο προσωπικό και τη δημιουργία οργανικών θέσεων.

- Αυθαίρετα από τα ΚΕΔΔΥ αποκλείονται όλοι οι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκτός των ΠΕ02.50 και ΠΕ03.50. Τονίζουμε επίσης ότι πρέπει να υπάρχει δυνατότητα στελέχωσης και με άλλες ειδικότητες.

- Η ΕΔΕΑΥ με βάση τη στελέχωση που προτείνεται (1 Διευθυντής σχολικής μονάδας - όχι υποχρεωτικά με γνώσεις στην ειδική αγωγή -, 1 ψυχολόγος και 1 κοινωνικός λειτουργός) δεν είναι δυνατόν να διαμορφώνει προγράμματα διαφοροποιημένης ή εξατομικευμένης διδασκαλίας σε διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα και να τα παρακολουθεί. Χρειάζεται επιπλέον ειδικευμένο προσωπικό.

- Ταυτίζεται το τμήμα ένταξης με την παράλληλη στήριξη, και η λειτουργία τού ενός αποκλείει τη λειτουργία του άλλου, πράγμα που επιστημονικά είναι απαράδεκτο, γιατί το καθένα έρχεται να καλύψει διαφορετικές ανάγκες. Θεωρούμε ότι και οι δύο δομές μπορούν να λειτουργούν παράλληλα.

- Ταυτόχρονα, θεωρούμε ότι η παράλληλη στήριξη δεν πρέπει να σταματάει στο Γυμνάσιο, αλλά να παρέχεται και στο Λύκειο, εφόσον υπάρχει ανάγκη.

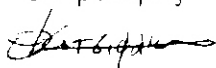
- Καταργείται στην ουσία η θεσμοθετημένη μείωση του αριθμού των μαθητών στο τμήμα, όταν σε αυτό υπάρχουν μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, γιατί προβλέπεται μείωση μόνο για σοβαρές περιπτώσεις πολλαπλών αναπηριών, αναπτυξιακών διαταραχών κ.λπ.

- Στα ακαδημαϊκά κριτήρια κατάταξης των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προβλέπονται 3 μονάδες για τους κατόχους τίτλου διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΕ στα Διδασκαλεία, τη στιγμή που δεν λειτούργησαν ποτέ τέτοιες επιμορφώσεις για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

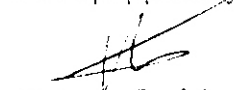
- Δεν είναι σωστό να υπάρχει οποιαδήποτε ποσόστωση εκπαιδευτικών με αναπηρία στο διορισμό (προβλέπεται 10%) γιατί δεν είναι δυνατόν να υπάρχει σταθερότητα στην αναλογία ανάπηρων και μη εκπαιδευτικών και δημιουργεί περισσότερα προβλήματα κοινωνικής ανισότητας και αποκλεισμών. Συμφωνούμε στην επιπλέον μοριοδότησή τους.

- Οι θέσεις Διευθυντών στα ειδικά σχολεία να καταλαμβάνονται μόνο από το εκπαιδευτικό προσωπικό (που ασκεί διδακτικό έργο).

Το όραμα της μορφωτικής, εργασιακής και κοινωνικής ένταξης δεν είναι ουτοπία, είναι κυρίως πολιτική απόφαση. Η εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν μπορεί να παραμείνει στο περιθώριο και στην απομόνωση, αλλά πρέπει να αποτελεί μέρος του συνόλου της εκπαίδευσης, και γι' αυτό απαιτεί σοβαρές πολιτικές και εκπαιδευτικές αλλαγές. **Ζητούμενο είναι ένα σχολείο για όλους/-ες, που θα ανταποκρίνεται στις ατομικές και συλλογικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών του, που στο μεγαλύτερο μέρος τους προσδιορίζονται με κοινωνικούς όρους. Ένα σχολείο που θα προωθεί την ισότητα των ευκαιριών.**

Ο Πρόεδρος

Θ. Κοτσιφάκης

Ο Γ. Γραμματέας

Γ. Δεμερδεσλής